

Sygn. akt I Ca 22/15

POSTANOWIENIE

Dnia 11 lutego 2015 r.

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Iwona Podwójniak

Sędziowie SSO Joanna Składowska

SSR del. Izabela Matusiak

Protokolant stażysta Magdalena Woźniak

po rozpoznaniu w dniu 11 lutego 2015 r. w Sieradzu

na rozprawie sprawy

z wniosku D. P., K. P.

z udziałem (...) S.A. z siedzibą w L. Oddział (...) w Ł.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawców

od postanowienia Sądu Rejonowego w Sieradzu

z dnia 4 listopada 2014 r. sygn. akt I Ns 787/13

postanawia:

oddalić apelację

Sygn. akt I Ca 22/15

UZASADNIENIE

We wniosku skierowanym do Sądu Rejonowego w Sieradzu wnioskodawcy D.i K.małżonkowie P.wnieśli o ustanowienie na stanowiącej ich własność nieruchomości położonej w G., gmina B.. składającej się z działek oznaczonych w rejestrze gruntów numerami(...), dla której Sąd Rejonowy w Sieradzu Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...)służebności przesyłu na rzecz każdego z właścicieli urządzenia przesyłowego zlokalizowanego na w/w działkach, a nadto o zasądzenie od uczestnika (...) Spółki Akcyjnej w L.. na swoją rzecz jednorazowej kwoty 66.200 zł tytułem wynagrodzenia za ustanowienie opisanej służebności.

Uczestnik postępowania (...) Spółka Akcyjna w L. wnosił o oddalenie wniosku, podnosząc zarzut zasiedzenia służebności.

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 04 listopada 2014 roku wydanym w sprawie I Ns 787/13 Sąd Rejonowy oddalił wniosek oraz orzekł o kosztach postępowania.

Powyższe postanowienie zapadło na podstawie ustaleń faktycznych, których zasadnicze elementy przedstawiają się następująco:

K.i D. P.są właścicielami nieruchomości położonej w G., gmina B.. składającej się z działek oznaczonych w rejestrze gruntów numerami (...), dla której Sąd Rejonowy w Sieradzu Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...). Przez nieruchomość wnioskodawców przebiega linia średniego napięcia 15kV relacji B.-G.-J.-J.-Ł.. Linia ta została zbudowana w latach 1977-78. Zarządzeniem Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 roku nr 14/ (...)/89 utworzone zostało przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...)w Ł..

W 1993 roku przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w Ł. został przekształcony w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa - Zakład (...) w S.A. w Ł., który w 2008 roku zmienił nazwę na (...) S.A. w Ł..

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Rejonowy stwierdził, że zgłoszony przez uczestnika postępowania zarzut zasiedzenia służebności zasługuje na uwzględnienie, co skutkuje oddaleniem wniosku.

Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z art. 305¹ k.c. nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej zgodnie przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). W tym zakresie Sąd powołując się na treść art. 305¹ k.c. podniósł, że przepis ten zaczął obowiązywać z dniem 3 sierpnia 2008 roku, dopuszczając możliwość nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie, przy odpowiednim zastosowaniu przepisów o zasiedzeniu własności nieruchomości. Zgodnie z regułą *lex retro non agit* unormowania dotyczące służebności przesyłu znajdują zastosowanie wyłącznie do stanów faktycznych istniejących od dnia 3 sierpnia 2008 roku. Jednakże niemożność zasiedzenia przed dniem 3 sierpnia 2008 roku służebności przesyłu nie oznacza jednak, że stany faktyczne stanowiące przesłankę zasiedzenia takiej służebności, istniejące przed w/w datą są całkowicie indyferentne prawnie. Sąd z powołaniem się na orzecznictwo, aprobujące stanowisko Sądu Najwyższego dostrzegającego w nowych realiach gospodarczych potrzebę dynamicznej wykładni niezmiennych przepisów Kodeksu cywilnego regulujących służebności gruntowe, podzielił koncepcję zgodnie z którą przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa. Nabywana przez przedsiębiorstwo (w znaczeniu podmiotowym) w drodze zasiedzenia, służebność gruntowa odpowiadała treści i funkcji nowo wykreowanej służebności przesyłu. Funkcją takiej szczególnej służebności gruntowej miało być bowiem zwiększenie użyteczności przedsiębiorstwa, a nie określonej nieruchomości władnącej.

Początek biegu terminu zasiedzenia należy wiązać z uruchomieniem przez przedsiębiorstwo energetyczne na gruncie wcześniej tam wybudowanego urządzenia przesyłowego. Zatem co najmniej od 27 grudnia 1978 roku poprzednik prawny uczestnika władał służebnością gruntową przesyłu jak właściciel, przeprowadzając m. in. remonty linii energetycznej, aż do uzyskania własności tej służebności przez zasiedzenie w dniu 28 grudnia 2008 roku.

Linia energetyczna obecnie stanowi własność (...) S.A w Ł., gdyż uczestnik postępowania jest następcą prawnym przedsiębiorstwa państwowego Zakładu (...) w Ł., powstałego w wyniku podziału przedsiębiorstwa państwowego - pierwotnego użytkownika linii energetycznej.

W tym stanie rzeczy ustanowienie służebności przesyłu w celu właściwego korzystania z urządzeń przesyłowych zlokalizowanych na gruncie wnioskodawców jest zbędne, a wniosek w tym zakresie podlega oddaleniu.

Powyższe orzeczenie Sądu Rejonowego apelacją w całości zaskarżył wnioskodawca, który zarzucił:

I. Naruszenie prawa materialnego, które mogło mieć istotny wpływ na wyniki sprawy, a mianowicie:

- art. 6 k.c. w zw. z art. 176 k.c. w zw. z art. 292 k.c., poprzez ich błędne zastosowanie i uwzględnienie zarzutu zasiedzenia podniesionego przez uczestnika, podczas gdy zgodnie z najnowszym orzeczeniem Sądu Najwyższego w sprawie II CSK 10/13 z 20.09.2013r. SN wskazał, iż do uznania zasiedzenia służebności przesyłu musi nastąpić

formalne przeniesienie posiadania urzędzeń przesyłowych. Mają to być urzędzenia, a nie nieruchomości władnąca. Brak decyzji albo umowy dotyczącej przeniesienia urzędzeń nie oznacza, że przedsiębiorca nie stał się posiadaczem z dniem zniesienia zasady jednolitej własności państwowej, lecz, że nie udowodnił tego w postępowaniu sądowym,

- art. 285 k.c. w zw. z art. 292 k.c., poprzez ich błędną wykładnię i uznanie przez Sąd I instancji, iż uczestnik posiada prawo do korzystania z nieruchomości wnioskodawcy, które zostało zasiedziane i w konsekwencji oddalenie wniosku o ustanowienie służebności przesyłu, podczas gdy prawidłowa interpretacja tego przepisu prowadzi do wniosku, iż jest to niedopuszczalne;

- art. 72 k.c. w zw. z art. 292 kpc i w zw. z art. 176 § 1 k.c. i w zw. z art. 6 k.c. poprzez ich błędne niezastosowanie, co w konsekwencji doprowadziło do uwzględnienia zarzutu zasiedzenia zgłoszonego przez uczestnika, podczas gdy nie udowodnił on ciągłości posiadania prawa, ani nie wykazał, iż infrastruktura znajdująca się na nieruchomości wnioskodawców została mu prawnie przekazana, co było koniecznym elementem dla stwierdzenia ciągłości posiadania, która była niezbędna do uznania zasiedzenia;

- art. 305¹ k.c. poprzez jego niezastosowanie, a w konsekwencji nierozpoznanie istoty sprawy, podczas gdy wniosek dotyczył ustanowienia służebności na rzecz uczestnika postępowania, a ten korzysta z nieruchomości wnioskodawcy bez podstawy prawnej, albowiem nie udowodnił on nabycia służebności przesyłu przez jej zasiedzenie,

- art. 5 k.c. polegającej na uwzględnieniu zarzutu zasiedzenia, w sytuacji gdy zarzut ten sprzeczny jest z zasadami współzycia społecznego i zmierza w istocie do obejścia przepisów prawa dotyczących służebności przesyłu, wprowadzonych do ustawy i obowiązujących od dnia 03 sierpnia 2008r. Po tym jak ustawodawca uregulował służebność przesyłu w ustawie nie dopuszczalne jest już nabycie przez przedsiębiorstwo w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu,

- art. 292 k.c. i art. 285 § 1 i 2 k.c. poprzez ich nieprawidłową wykładnię i zastosowanie wykładni rozszerzającej odnośnie tego przepisu, które to zabiegi interpretacyjne doprowadziły do formułowania przepisów z całkowitym pominięciem ich językowej treści, co w konsekwencji doprowadziło do przyjęcia, iż w niniejszej sprawie doszło do zasiedzenia służebności gruntowej w treści odpowiadającej służebności przesyłu na rzecz uczestnika,

, - art. 348 zd 2 k.c. w zw. z art. 6.kc. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji uznanie, iż zasiedziana przez poprzednika prawnego uczestnika służebność została skutecznie przeniesiona, w sytuacji gdy prawo to pozostało w 1989 roku przy Skarbie państwa i po 10 latach niekorzystania wygasło;

II. Naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

- art. 233 kpc - poprzez dowolną i nieuprawnioną ocenę materiału dowodowego i rozstrzygnięcie wszelkich wątpliwości na korzyść uczestnika postępowania, a w konsekwencji uznanie, iż doszło do skutecznego zasiedzenia służebności gruntowej w treści odpowiadającej służebności przesyłu, w sytuacji, w której uczestnik nie wykazał się odpowiednimi dokumentami w tym zakresie,

- W oparciu o tak sformułowane zarzuty skarżący wniósł o:

1) uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do rozpoznania Sądowi I Instancji;

2) zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według stawek,

ewentualnie, w razie uznania przez Sąd, iż nie zachodzą ku temu przesłanki na podstawie art. 386 § 1 kpc o:

1. zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uwzględnienie wniosku w całości i zasądzenie kosztów postępowania w I instancji na rzecz wnioskodawcy,

2. zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania apelacyjnego wg norm przepisanych.

Uczestnik domagał się oddalenia apelacji i zasądzenia kosztów postępowania apelacyjnego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy jest bezzasadna i podlega oddaleniu.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że Sąd pierwszej instancji w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie dowodowe, a na jego podstawie poczynił adekwatne do treści materiału dowodowego ustalenia faktyczne. Ustalenia te Sąd odwoławczy przyjmuje za własne, nie znajdując potrzeby ich ponownego szczegółowego przytaczania. Nie jest zatem słuszny zarzut apelującego dotyczący naruszenia art. 233 k.p.c.

Przypomnieć należy, że w świetle utrwalonych poglądów judykatury i piśmiennictwa prawniczego nie jest wystarczającym uzasadnieniem zarzutu naruszenia normy art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przedstawienie przez stronę skarżącą własnej oceny dowodów i wyrażenie dezaprobaty dla oceny prezentowanej przez Sąd pierwszej instancji. Skarżący ma obowiązek wykazania naruszenia przez Sąd paradygmatu oceny wynikającego z art. 233 § 1 k.p.c., a zatem wykazania, że sąd pierwszej instancji wywiódł z materiału procesowego wnioski sprzeczne z zasadami logiki lub doświadczenia życiowego, względnie pominął w swojej ocenie istotne dla rozstrzygnięcia wnioski wynikające z konkretnych dowodów – grupy dowodów.

Skarżący wskazał, iż uczestnik postępowania nie przedłożył dowodów z protokołów ustaleń komisji o których mowa w zarządzeniu Ministra Przemysłu nr 14/ORG/89, z których wynikałoby jakie składniki przedsiębiorstwa państwowego przejął poprzednik prawny (...) S.A w Ł.. Skarżący nie zanegował faktu posiadania nieruchomości wnioskodawców urządzeń przesyłowych, które należą do uczestnika postępowania.

Z treści art. 55¹ k.c., w którym zawarta jest definicja przedsiębiorstwa wynika wprost, że obejmuje ono oprócz nazwy między innymi własność nieruchomości lub ruchomości, w tym urządzeń. Ustalone zatem przez Sąd pierwszej instancji przekształcenia podmiotowe wiązały się zatem z „formalnym przeniesieniem posiadania urządzeń przesyłowych”.

Skarżący poza ogólnie sformułowanym zarzutem nie wykazał, aby linia napowietrzna przechodząca przez działki wnioskodawców została wyłączona z majątku przekazywanego mienia poszczególnym podmiotom. Jest to o tyle niemożliwe, że wszystkie podmioty - poprzednicy prawni uczestnika - zajmowały się utrzymaniem linii napowietrznych i ich konserwacją w celu sprawnego dystrybuowania energii elektrycznej. Skoro wszelkimi urządzeniami i liniami energetycznymi na obszarze obecnego województwa (...) zawiadywał od 1989 roku poprzednik prawny uczestnika postępowania, to sprzecznym z zasadami logicznego rozumowania byłoby przyjęcie, iż linia 15kV posadowiona na nieruchomości wnioskodawców była oddana innemu podmiotowi aniżeli Zakładowi (...) w Ł.. To uczestnik postępowania modernizował i naprawiał urządzenia przesyłowe na gruncie wnioskodawców i przejął je jak całą linie energetyczna B.-Ł. od Zakładu (...) w Ł..

Kwestia zaliczania okresu posiadania przez Skarb Państwa na rzecz aktualnych posiadaczy sieci energetycznych została szczegółowo i gruntownie wyjaśniona w utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego, zgodnie z którym dostarczanie przez państwowe przedsiębiorstwa energetyczne energii elektrycznej oraz budowa i konserwacja urządzeń do tego służących było wykonywane w ramach działalności gospodarczej państwa, a więc w ramach dominium, a nie w ramach władczych uprawnień. Jeszcze przed podjęciem uchwały całej Izby Cywilnej z dnia 26.10.2007 r., III CZP 30/07, w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalone było stanowisko, że osoba prawna, która przed dniem 1.2.1989 r. mając status państwowej osoby prawnej nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości, może do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 1.2.1989r. doliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty. Stanowisko to wyrażone zostało w szczególności właśnie w odniesieniu do przedsiębiorstw energetycznych i innych przedsiębiorstw przesyłowych, które do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 31.1.1989 r. korzystały ze służebności przesyłu w ramach zarządu mieniem państwowym w imieniu i na rzecz Skarbu

Państwa, a więc w istocie były dzierżycielami w rozumieniu art. 338 k.c. oraz ze względu na treść art. 128 k.c. nie mogły nabyć na swoją rzecz własności ani innych praw rzeczowych (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 31.5.2006 r., IV CSK 149/05, niepubl. i z dnia 8.6.2005 r., V CK 680/04, niepubl. oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25.1.2006 r., I CSK 11/05, Biuletyn SN 2006, nr 5, s. 11 i z dnia 10.4.2008 r., IV CSK 21/08, niepubl. oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2008 r., I CSK 171/08).

Uwagi te jednak należało poczynić jedynie marginalnie, albowiem w sprawie niniejszej Sąd nie dokonywał zaliczenia okresu posiadania służebności przez Skarb Państwa, a stwierdził jej nabycie przed ten podmiot jako poprzednika prawnego uczestnika. Na możliwość tę wskazywano w judykaturze. Sąd Najwyższy wielokrotnie wyrażał pogląd, że jeżeli pod rządem art. 128 k.c. przedsiębiorstwo państwowe spełniło przesłanki wymagane do nabycia własności przez zasiedzenie, to własność nabywał Skarb Państwa, a nie przedsiębiorstwo państwowe wyposażone w osobowość prawną (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 września 1993 r., II CRN 76/93, 12 grudnia 1996 r., I CKU 38/96 i 11 grudnia 2008 r., II CSK 314/08, Uchwała Sądu Najwyższego z 22. 10. 2009 r., III CZP 70/09. M. Prawn. 2009, Nr 23, str. 1252).

Jak już wskazano, po kolejnych przekształceniach podmiotowych i własnościowych służebność ta jako składnik przedsiębiorstwa stała się własnością uczestnika postępowania.

Nie można zgodzić się również z zarzutem naruszenia art. 285 k.c. Wykładnia tego przepisu zaproponowana przez skarżącą nie odpowiada aktualnym realiom życia społeczno-gospodarczego, w tym związanych z zakładaniem i utrzymaniem instalacji wodnych, kanalizacyjnych, gazowych, telekomunikacyjnych i energetycznych przez przedsiębiorstwa dostarczające media. Wskazać należy, iż w ramach podejmowanych w judykaturze prób uwzględnienia tych okoliczności przy wykładni art. 285 § 2 k.c. ukształtowała się ostatecznie jednolita linia orzecznictwa Sądu Najwyższego, przyjmująca dopuszczalność nabycia w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu, a nabycie to następuje nie na rzecz właściciela nieruchomości władnącej, ale na rzecz przedsiębiorstwa przesyłowego (w znaczeniu podmiotowym). Ten nurt orzecznictwa zapoczątkowany został postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2006 r., II CSK 112/06, M. Prawn. 2006, nr 19. Podzielił go Sąd Najwyższy również w uchwale z dnia 7 października 2008 r., III CZP 89/08, Biul. SN 2008, Nr 10, poz. 7, postanowieniu z dnia 5 czerwca 2009 r., I CSK 392/08, niepubl., postanowieniu z dnia 22 lipca 2010 r., I CSK 606/09, niepubl., postanowieniu z dnia 5 lipca 2012 r., IV CSK 606/11, niepubl., postanowieniu z dnia 16 stycznia 2013 r., II CSK 289/12, niepubl. oraz w postanowieniu z dnia 6 lutego 2013 r., V CSK 129/12, w którym stwierdzono, że wykonywanie służebności odpowiadającej służebności przesyłu, służy zaspokajaniu zmiennych potrzeb gospodarczych, nieprzewidzianych w takiej skali w chwili uchwalania kodeksu cywilnego. Z powyższych względów, przy odwołaniu do wykładni celowościowej art. 285 k.c. i art. 292 k.c. uznać należy, że wystarczające jest ogólne odwołanie do statusu przedsiębiorstwa przesyłowego, jako podmiotu praw rzeczowych, oraz zbędne jest identyfikowanie oraz wprowadzanie do treści postanowienia zapisu dotyczącego nieruchomości władnącej, której jest właścicielem.

Nietrafnie podniósł też skarżący, iż w przedmiotowej sprawie doszło do naruszenia art. 305¹ k.c. Jest bowiem oczywistym, że w przypadku skutecznego podniesienia zarzutu zasiedzenia służebności przesyłu przepis ten nie może być zastosowany. Taka sytuacja występuje w okolicznościach rozpoznawanej sprawy, ponieważ uczestnik postępowania wykazał, iż posiada prawo do korzystania z nieruchomości wnioskodawcy w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu.

Nie sposób również przyjąć, że zarzut uczestnika w przedmiocie zasiedzenia służebności stanowi nadużycie prawa podmiotowego w rozumieniu art. 5 k.c. i jako niezgłoszony w odpowiedzi na wniosek powinien zostać pominięty. Nabycie służebności w drodze zasiedzenia następuje z mocy prawa, po upływie określonego terminu. Mamy zatem do czynienia z określonym faktem, którego zaistnienia sąd nie może nie uwzględnić, a złożenie oświadczenia, czy zarzutu w tym zakresie przez uprawnionego nie ma żadnego znaczenia. N. zatem jest, iż uczestnik postępowania podniósł zarzut nie w odpowiedzi na wniosek lecz dopiero w kolejnym piśmie. Co do zaś zarzutu przeprowadzenia dowodu z

opinii biegłego, której koszt obciążył wnioskodawców to przyjąć należy, że Sąd działał na wniosek ich pełnomocnika i podjął prawidłowe rozstrzygnięcie w zakresie nałożenia obowiązku zwrotu wydatków wyłożonych na ten cel.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił apelację.